Діалог зі злом чи зрада Євангелія? Богословсько-моральна позиція щодо ініціативи Папи Римського Лева XIV зустрітися з митрополитом Російської Православної Церкви Антонієм

Віктор Бедь
доктор богословських наук, доктор юридичних наук, професор, академік,
єпископ Мукачівський і Карпатський Православної Церкви України

м. Ужгород, 22 липня 2025 р.

Подія, що потребує духовної оцінки

26 липня 2025 року Папа Римський Лев XIV планує прийняти на аудієнції митрополита Волоколамського Російської Православної Церкви Антонія Севрюка — голову Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського патріархату. Цей намір у медіапросторі подається як жест з боку Ватикану на користь відновлення діалогу з Російською Православною Церквою (РПЦ), нібито задля зменшення міжнародної напруги в умовах повномасштабної війни Російської Федерації проти України.

Втім, така ініціатива викликає глибоке духовне занепокоєння, моральне неприйняття і справедливе обурення — не лише серед українського народу, а й серед щирих вірних Христової Церкви в усьому світі, які залишаються вірними істинному Євангельському вченню та Христовій правді.

РПЦ — інструмент зла, а не Церква Христова і не партнер для діалогу

Російська Православна Церква, очолювана патріархом Московським Кирилом Гундяєвим, уже давно втратила свою духовну суть як частина Тіла Христового. Вона перестала бути Церквою Христовою не лише за формою, а передусім за змістом — перетворившись на ідеологічний рупор Кремля та слухняний інструмент московського тоталітарного режиму. Цей режим, очолюваний Володимиром Путіним — є не просто політичним агресором, а визнаним міжнародним терористом і військовим злочинцем — використовує РПЦ як

прикриття своїх злочинів і засіб духовного поневолення.

Російська Православна Церква:

- благословляє військову агресію, вбивства та цілеспрямоване знищення мирного населення України, освячуючи насильство на релігійному рівні;

- виправдовує геноцид українського народу, використовуючи релігійну риторику й фальшиві історико-богословські конструкції, які не мають нічого спільного з істинною церковною традицією;

- системно зневажає Божі Заповіді, прикриваючи свою участь у злочині риторикою «церковної дипломатії» та геополітичного посередництва;

- насаджує культ «русского міра» — псевдодуховну імперську доктрину, що фактично є політичною єрессю імперіалізму, а не Євангельським вченням Ісуса Христа.

Це не випадковість, а системна й глибоко свідома участь у злі. Тому Російська Православна Церква не може бути справжнім релігійним партнером у християнському діалозі. Бо, за словом апостола Павла:

«Яка згода в Христа з белійяаром? Або яка частка вірного з невірним?»
(2 Кор. 6:15)
(«Белійяар» — це антипод Христа, символ зла, втілення диявола).

Чи допустима "дипломатія" Церкви зі злом?

Справжня Церква Христова покликана бути голосом Істини та Правди, а не учасником показної вистави, що маскується під «церковну дипломатію». Мир, побудований на брехні, підступі, насильстві, убивствах, грабунку та лицемірстві — не є ані миром Божим, ані справжнім миром людським. Це лише імітація примирення, що веде до ще більшого руйнування — духовного, морального, еклезіального.

Папа Римський, як глава держави Ватикан і Понтифік Католицької Церкви, безперечно має право на власні ініціативи. Проте його статус як одного з Першоієрархів Церкви Христової не дає йому права легітимізувати духовну брехню чи благословляти антихристову діяльність. Якщо Російська Православна Церква не покається, не відмежується від агресора, тиранії, вбивств і злочинів, які чинить Російська Федерація проти України та людяності, — будь-який діалог з нею позбавлений духовної основи й

перспективи. Такий діалог перетворюється на співучасть у злочині мовчання й фактичну легітимацію зла під прикриттям церковно-дипломатичних жестів.

Подібні «зустрічі» можуть бути:

- або виявом небезпечної духовної наївності, що викликає подив, зважаючи на історичний досвід Католицької Церкви і Ватикану;

- або інструментом дипломатичної гри заради певних інтересів — явних або прихованих, іноді майстерно замаскованих за фасадом Ватиканської державності;

- або лицемірною спробою зберегти зовнішній образ миру й духовності — замість відкритого свідчення Істини та боротьби за Правду Христову.

Християнська мораль проти компромісу зі злом

Наш Спаситель Ісус Христос ніколи не закликав до компромісу зі злом або до толерантності до прислужників диявола. Його Слово — це заклик до безстрашного свідчення Істини, до дотримання Божих Заповідей і до вірності Євангелію навіть ціною життя. Справжня Церква Христова має обирати сторону Істини і Правди — навіть якщо це політично незручно, загрожує безпеці, не відповідає дипломатичним інтересам чи суперечить думці держав, міжнародних інституцій або ошуканого натовпу.

Христос прямо каже:

«Не мир приніс Я вам, а меча» (Мт. 10:34)

Цей меч — не для насильства, а для розрізнення між добром і злом, між правдою і облудою, між святістю й боговідступництвом. Це — меч духовної боротьби, яким Христос відокремлює Світло від темряви.

Церква Христова не може сидіти за одним столом із тими, хто свідомо і вперто благословляє вбивць, ґвалтівників, терористів і грабіжників — без їхнього щирого й публічного покаяння. Бо мовчання Церкви чи зовнішнє примирення з такими — це не прояв любові чи дипломатичної витонченості, а зрада Істини, змова з неправдою і співучасть у злі.

Помісність Церкви як запорука вірності народові, державі й Христовій Істині

Історичний і сучасний досвід недвозначно засвідчує: коли центр управління тієї чи іншої Церкви розташований поза межами суверенної національної держави, така структура неминуче виявляє схильність до реалізації не лише духовної, а й політичної, геокультурної та міждержавної політики — в інтересах тієї держави, де знаходиться її вищий церковний центр. Це стосується як православних, так і католицьких конфесій — незалежно від рівня їхньої декларованої автономії чи позірної аполітичності.

Так було, зокрема, з Московським патріархатом, який століттями провадив в Україні політику денаціоналізації, русифікації та підпорядкування Української Православної Церкви з центром митрополії у Києві московській церковно-державній системі. Схожі приклади можна знайти й у діяльності Католицької Церкви, коли Апостольська Столиця у різні історичні періоди вступала у співпрацю або навіть союзи з політичними центрами, ворожими або колоніальними щодо України, — при цьому нехтуючи правдою Божою та правами українського народу.

Сьогодні, в умовах повномасштабної війни Росії проти України, ці закономірності виявляються особливо виразно й болісно. Російська Православна Церква — фактичний духовний відділ ФСБ та головний ідеолог «русского міра» — продовжує отримувати підтримку у вигляді «діалогу» не лише від окремих урядів, а й від Католицької Церкви. Остання, маючи в Україні свої власні структури (дієцезії РКЦ, УГКЦ та Мукачівська греко-католицька єпархія), на рівні найвищого ієрархічного керівництва — як нинішнього Папи Лева XIV, так і попередників — продовжує зберігати комунікацію з Московським патріархатом, замість відкритого осуду його духовно злочинної діяльності. Така поведінка, прикрита поняттям «церковної дипломатії», об’єктивно суперечить не лише національним інтересам України, а й духовній відповідальності перед народами світу, моральним основам християнської віри та глобальній безпеці, створюючи ризики співучасті у злочині й сприяння ескалації загрози третьої світової війни, розпалюваної Москвою.

У цьому контексті особливо важливо, щоб в Україні утверджувалася і розвивалася саме Помісна Автокефальна Православна Церква України — як істинна Церква Христова, яка:

- духовно єднається зі своїм народом у скорботах і перемогах;

- не залежить від зовнішньополітичних центрів і чужоземних церковних структур;

- служить Христовій Істині, Божому Закону, добру українського народу, Держави України та Української Церкви;

- рішуче відкидає будь-які компроміси з агресором, а також з тими, хто виправдовує зло, зневажає людське життя і принижує людську гідність.

Помісна Церква — це не лише канонічно правильна форма церковного устрою, а й моральна гарантія відповідального служіння, вільного від політичного тиску, страху, кон'юнктурних вигод і зради. Це — Церква, що живе з народом і заради народу, що веде до спасіння в Істині, а не до фальшивого миру й духовного поневолення.

Саме тому заклик до підтримки та утвердження Православної Церкви України — це не політичне гасло, а глибока еклезіологічна й національно-духовна потреба. Бо тільки така Церква здатна залишатися вірною Христу, своєму народові та державі — особливо у часи випробувань, боротьби й історичної відповідальності.

Бо, як сказано у Святому Письмі:

«Блаженний той люд, що Богом у нього Господь, блаженний народ, що Він вибрав його на спадок Собі!...» (Пс. 32:12)

Наше християнське свідчення сьогодні

Український народ стоїть у правді — у боротьбі за життя, свободу, гідність, за християнські й загальнолюдські цінності. І ця боротьба — не лише за себе, але й за народи Європи та всього демократичного світу — проти зла, агресії й бездуховної тьми. Християни України не мовчать. Вони сповідують живу віру, що не боїться називати речі своїми іменами: зло — злом, брехню — брехнею, прислужників диявола — прислужниками диявола, убивць — убивцями, боговідступників — боговідступниками.

Це і є справжнє свідчення Христа — не показне, не дипломатичне, а глибинне, щире й жертовне.

Світ сьогодні, як і Україна зокрема — в умовах повномасштабної російсько-української війни (2014–2025), — не потребують «гуманістичних жестів і подачок», які за своєю суттю прикривають компроміс із брехнею, підступом, злом та злочинами — як проти окремої людини, так і проти всього людства. Такі дії лише знецінюють Істину, Правду й живе свідчення Євангелія.

Те, чого справді потребує сьогодні світ і Церква Христова — це духовне єднання у вірі, любові, Істині й Правді, а також у спільному, безкомпромісному протистоянні:

- злу у всіх його проявах;
- злочинам проти мирних людей і суверенних держав;
- руйнуванню Помісних Церков;
- агресії й геноциду;
- боговідступництву

— і з усіма тими, хто свідомо чи підступно служить цим темним силам, незалежно від релігійного сану, політичного статусу, дипломатичної маски чи конфесійної належності.

Бо жодна «церковна дипломатія», якщо вона позбавлена служіння Істині, Правді та вірного свідчення Святого Євангелія, не може замінити справжнього служіння Отцю нашому Небесному у Святій Трійці — Отцю, і Сину, і Святому Духу.

Особливо в часи, коли перед нами — духовна війна, в якій вирішується доля миру, народів, Христової Церкви та Правди Божої у цьому світі.

Післяслово

Усім християнським Церквам, зокрема й Католицькій, в умовах російсько-української війни — війни, яка з вини Москви несе реальну загрозу перерости у повномасштабний світовий військовий конфлікт і вже сьогодні має низку підтверджених ознак часткової реалізації цієї загрози, — слід твердо й однозначно засвідчити вірність Христовій Істині, рішуче відкинувши будь-які форми псевдомиротворчої співучасті зі злом. Саме тепер настає момент істини для всіх, хто носить ім’я Христове і претендує на духовне лідерство.

Християнський світ має сповідувати не дипломатичну рівновагу, а моральну правду. Тому має прозвучати ясне й недвозначне свідчення:

- жодного діалогу без істини і покаяння;

- жодної легітимації структур, які служать дияволу, виправдовують насильство і геноцид;

- жодної зради Христа заради політичного впливу, власної вигоди чи театрального миротворення "про людське око".

Бо коли діалог стає заміною правди, а компроміс — заміною покаяння, тоді це вже не миротворчість, а зрада Святого Євангелія, зрада самого Христа, який є Путь, Істина і Життя (Ів. 14:6).

Джерела

1. Біблія/Переклад митрополита Іларіона Огієнка. – ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2023. – 1408 с.
2. The Russian Orthodox Church Spreading Putin's Poison. Center for European Policy Analysis (CEPA)/ Російська церква — поширення отрути Путіна, 14 листопада 2024 р.
   URL: https://cepa.org/article/the-russian-church-spreading-putins-poison
   Дата доступу: 22 липня 2025 р.
3. Ukraine invasion splits Orthodox Church, isolates Russian Patriarch. Reuters,/ Вторгнення в Україну розкололо Православну Церкву та ізолює російського патріарха, 14 березня 2022 р.
   URL: https://www.reuters.com/world/europe/ukraine-invasion-splits-orthodox-church-isolates-russian-patriarch-2022-03-14
   Дата доступу: 22 липня 2025 р.
4. Pope Leo to meet Russian Orthodox Church envoy for the first time. The Kyiv Independent/ Папа Лев вперше зустрінеться з посланцем Російської православної церкви, 22 липня 2025 р.
   URL: https://kyivindependent.com/pope-leo-to-meet-russian-church-envoy
   Дата доступу: 22 липня 2025 р.
5. Russian Orthodox Church official to meet Pope Leo in Vatican, RIA reports. Reuters/ Представник Російської Православної Церкви зустрінеться з Папою Римським Левом у Ватикані, повідомляє РІА, 21 липня 2025р.
   URL: https://www.reuters.com/world/russian-orthodox-church-official-meet-pope-leo-vatican-ria-reports-2025-07-21
   Дата доступу: 22 липня 2025 р.
6. Pope's warning of piecemeal Third World War comes true. America Magazine/ Інтерв'ю: Архієпископ Галлахер про дипломатію Ватикану, Україну та загрозу Третьої світової війни, 18 липня 2022 р.
   URL: https://www.americamagazine.org/politics-society/2022/07/18/archbishop-gallagher-ukraine-war-243376

Дата доступу: 22 липня 2025 р.